

SONÁTA PRO DVĚ RUCE A HLAS ANEB IVANA MĚRKY ŽIVOTABĚH

Miroslava Jindrová

VŮJTEK, Karel. *Sonáta pro dvě ruce a hlas aneb Ivana Měrky životaběh*. Ostrava : Montanex, 2003. 1. vydání. 103 stran.

Na konci loňského roku vyšla v ostravském nakladatelství Montanex útlá knížka básníka, překladatele a publicisty Karla Vůjtky *Sonáta pro dvě ruce a hlas aneb Ivana Měrky životaběh*. Jedná se o první publikaci nové ediční řady „Osobnosti“ a představuje hudebníka, pedagoga, publicistu a neúnavného propagátora kultury na severní Moravě doc. PhDr. Ivana Měrku.

Autor knihu člení na čtyři kapitoly bez titulu, které se však mohly označit jako rané dětství, dospívání a raná dospělost, produktivní věk a poslední - dodatky. V jejím úplném závěru jsou uvedena přehledná biografická data.

„*Vlak se prosmykl hranicí Moravy a Slovenska a míří dál, dál na východ, do Košic.*“ Takto poeticky začíná vyprávění a za stejně poetické bychom mohli označit dětství Ivana Měrky. Karel Vůjtek líčí osudy učitele a hudebníka dr. Vojtěcha Měrky, který měl na svého syna Ivana formotvorný vliv a jeho znalosti hudební, jazykové (čeština, němčina, ruština, slovinština, srbochorvatština a polština) i literární podnítily Ivanovy zájmy. Košice, to byly také první kontakty s rozhlasem, rodinné přátelství s Oskarem Nedbalem i klukovské lumpárny s bratrem Vladimírem. Nejen příjemné chvíle, ale také okamžiky strachu jim přineslo Slovensko, když celá rodina musela utíkat z Nitry do Prostějova, rodného kraje Vojtěcha Měrky. Cestovní anabáze pak pokračovala do Brna a pak dále, když se Měrkovi na podzim v devětatřicátém roce a navždy přestěhovali do Ostravy.

Život Ivana Měrky byl bohatý na opakovaná setkání s lidmi, kteří na něj měli hudební vliv. V Ostravě se znovu setkal s košickým violoncellistou Františkem Pencem, jenž ho vlastně k cellu přivedl. Ve studiích pokračoval na Janáčkově akademii v Brně u Váši Černého a roku 1953 měl koncert vůbec jako první absolvent JAMU v oboru violoncello. V letech 1952–53 byl také žákem pěveckého oddělení brněnské akademie. Stejně jako v Ostravě studoval Ivan Měrka gymnázium současně s Masarykovým ústavem hudby a zpěvu, tak v Brně navštěvoval akademii zároveň s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity – obory hudební věda a filozofie. Touha po hlubokém proniknutí do tajů violoncellové hry ho přivedla k vynikajícím pedagogům Karlu Pravoslavu Sádlovi a Bohuslavu Heranovi. Také díky rozhlasu si vybudoval obrovský violoncellový i pěvecký repertoár od skladeb barokních až po současnou hudbu. Poněkud hořce působí závěr II. kapitoly o nehodě ze srpna 1956, kdy Ivan přežil klinickou smrt.

Třetí kapitola pojednává o období největších Měrkových aktivit. Autor představuje činnost Slezského klavírního tria a Brněnského kvarteta, pak však náhle přechází k jeho pedagogickému působení na ostravské konzervatoři a Janáčkově akademii v Brně a pokračuje docentskou habilitací v roce 1993. Před tím se však dr. Měrka v roce 1990 stává ředitelem ostravské konzervatoře a bojuje o její novou budovu. Možná až příliš detailně jsou popisována jednání s porubským Bytostavem, vítězem konkurzu na přestavbu a dostavbu nového zcela reprezentativního „stánku“ této ostravské umělecko-vzdělávací instituce. Ukazuje však, jak velké zásluhy měl dr. Ivan Měrka, který mj. podal návrh, aby se konzervatoř ucházela o zavazující název „Janáčkova konzervatoř“. Tato pedagogická stať je vložena možná málo organicky mezi popis komorní činnosti. Na počátku nejobsáhlejší podkapitoly o Ostravském kvartetu se Karel Vůjtek opět vrací do roku 1953. A pak už se plně věnuje úspěchům tohoto komorního tělesa, jeho koncertní činnosti domácí i zahraniční (Maďarsko, Rakousko, Polsko, Bulharsko, Rumunsko, Jugoslávie, oba německé státy, Sovětský svaz, ale také Španělsko, Itálie, Švédsko, Finsko, Norsko, Dánsko a Kuba). Role dr. Měrky v Ostravském kvartetu byla nezastupitelná, díky němu měl soubor po celou dobu své činnosti jasnou dramaturgickou koncepci: hrál hudbu starých českých mistrů, hudbu romantické epochy a soudobou tvorbu českou, rakouskou, anglickou, ruskou, polskou, italskou a další. Ivan Měrka byl nejen dramaturgem, ale jeho jazykové nadání ho také předurčilo k zajišťování koncertů v zahraničí a většinu koncertů absolvoval také jako řidič celého tělesa.

Událostmi o povodních roku 1997 začíná poslední kapitola. Smutné je vzpomínání na živelní katastrofu, která s sebou odnesla celý Měrkův soukromý archiv, který budovaly tři generace a ze kterého tento hudebník, pedagog a publicista, autor vynikající práce *Violoncello – dějiny, literatura, osobnosti* často čerpal. Autor dochází na konci knížky v líčení Měrkova „životaběhu“ až téměř do dnešních dnů. Za celoživotní dílo byla v září 2003 předána doc. PhDr. Ivanu Měrkovi Cena města Ostravy.

V tomto zhruba stostránkovém poutavém vyprávění najdeme široké spektrum informací, někdy až encyklopedického rázu (např. výčet obsazení divadelních či rozhlasových těles); ovšem čtenář se nebude nudit, neboť kniha je „prošpikována“ vzpomínkami jak veselými, nad kterými se s chutí zasmějeme, tak i smutnými. Karlu Vůjtkovi se velmi dobře podařilo ve svém textu vystihnout mnohohrstevnatost osoby Ivana Měrky.

V edici představující významné osobnosti ostravského regionu příště Ivana Měrku vystřídá skladatel a pedagog Milan Báchorek (stejně jako ho vystřídal v roli ředitele ostravské konzervatoře). První kniha z této řady nasadila laťku vskutku velmi vysoko.